

Erityisavustus varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja alkuopetuksen lukemisen kulttuuria ja lukutaitoa vahvistaviin toimenpiteisiin

Opetus- ja kulttuuriministeriö julistaa haettavaksi valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja alkuopetuksessa lukemisen kulttuuria ja lukutaitoa vahvistaviin toimenpiteeseen vuosille 2020 - 2022. Myönnettävä erityisavustus on yhteensä enintään 4 000 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan momentilta 29.10.20. Haku koskee kuntia ja kuntayhtymiä, jotka järjestävät varhaiskasvatusta sekä esi- ja alkuopetuksen järjestäjiä.

Hakuaika alkaa 31.10.2019 ja päättyy 5.12.2019 klo 16.15.

Päätökset pyritään tekemään alkuvuodesta 2020.

Piilota kaikki ^

Avustuksen tavoite

^

Valtion erityisavustuksen avulla vahvistetaan lukemisen kulttuuria ja lukutaitoa varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten lukutaitoa, lukuinnostusta ja lukuharrastusta. Erityisavustus myönnetään toimiin, joilla innostetaan lapsia lukemaan ja kehitetään varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja alkuopetuksen kielellistä toimintaa ja ympäristöä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa painotetaan kielellistä toimintaa ja perusteiden mukaan varhaiskasvatuksessa tulee järjestää kielellistä toimintaa monipuolisesti. Tavoitteena varhaiskasvatuksessa on tarjota lapsille päivittäinen rikas kielellinen ympäristö. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttamassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toimeenpanon arvioinnissa (2019) tuli kuitenkin ilmi, että kielellistä toimintaa toteutetaan varhaiskasvatuksessa vaihtelevasti.

Lapsen varhaiset kielelliset taidot sekä motivaatio ennustavat lapsen lukutaidon kehitystä. Varhaisen kielellisen tietoisuuden ja kirjaintuntemuksen kohdennettuun tukemiseen tulee kiinnittää huomiota jo esiopetuksessa. Lisäksi lasten motivaation ylläpito esimerkiksi lasta kiinnostavan toiminnallisuuden ja lapsen aktiivisen osallisuuden kautta muodostuu keskeiseksi tavoitteeksi lukutaidon tukemiselle esi- ja alkuopetuksessa.

Taustatekijät ja asenteet määrittävät entistä enemmän oppilaiden lukutaidon tasoa. Pohja lukutaidolle ja -harrastukselle luodaan jo lapsuudessa. Tärkeää on kannustaa lasta lukemaan ja tarjota siihen suotuisat olosuhteet. Koti, varhaiskasvatus ja koulu sekä kirjasto yhdessä antavat raamit ja mahdollisuudet lapsuuden ja nuoruuden lukuharrastuksen kehittymiselle. Lukutaito kehittyy monipuolisen harrastuneisuuden tukemana. Lapsuudessa omaksutut lukemisen tavat ja aktiivisuus vaikuttavat merkittävästi nuoruuden ja aikuisuuden tottumuksiin.

Valtion erityisavustus tukee hallituksen toimeenpanosuunnitelmassa linjatun varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelman tavoitteita vuosille 2020-2022.

Miten avustusta haetaan?

^

Avustusta haetaan opetus- ja kulttuuriministeriön asiointipalvelussa. Jos se ei ole mahdollista, ota yhteyttä avustuksesta lisätietoja antavaan virkamieheen.

Hakijan tulee huomioida, ettei hakemusta pysty lähettämään asiointipalveluun määräajan umpeutumisen jälkeen. Vastuu hakemuksen saapumisesta määräaikaan mennessä on hakijalla.

Asiointipalvelun käyttöohjeet

Palvelun käyttämiseen tarvitaan Verohallinnon tarjoama maksuton Katso -tunniste. Hakija täyttää asiointipalvelussa olevan hakulomakkeen, liittyy siihen lomakkeen yhteydessä pyydytty liitteet ja toimittaa hakemuksen asiointipalvelun kautta ministeriölle. Ministeriö lähettää päätöksen hakijalle asiointipalveluun.

Hakija tekee asiointipalvelussa mahdolliset hakemuksen täydennykset ja päätöksen muutospyyntöt. Hakija tekee myös selvitykset asiointipalvelussa.

Katso-tunnisteen voi hankkia osoitteessa <http://www.vero.fi/katso>

- Ohje Katso-tunnisteiden käytöstä asiointipalvelussa PDF 840kB
- Asiointipalvelun käyttöohje PDF 1MB

1. Hakukohtaiset myöntöperusteet

Valtion erityisavustusta myönnetään kunnille ja kuntayhtymille, jotka järjestävät varhaiskasvatusta sekä esi- ja alkuopetuksen järjestäjille. Kunta tai kuntayhtymä voi sisällyttää hakemukseensa yksityisen palveluntuottajan varhaiskasvatukseen.

Valtion erityisavustus myönnetään varhaiskasvatukseen ja opetukseen järjestäjäkohtaisesti, hakemuksen perusteella, käytettäväksi vuosina 2020–2022. Valtion erityisavustusta voidaan myöntää valtionavustuksen hakukriteerit täyttävälle perusopetuslaissa tarkoitetun järjestämisluvan omaavalle opetuksen järjestäjälle esi- ja perusopetuksessa.

Valtion erityisavustusta voidaan käyttää varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksen alkuopetuksessa (1-2 vuosiluokat) seuraaviin toimiin:

- Lukukoordinaattoreiden palkkaaminen
  - Lukukoordinaattori auttaa henkilökuntaa toteuttamaan lukemisen kulttuurin kehittämistä
  - Auttaa esim. henkilöstön osaamisen vahvistamisessa, materiaalihankinnoissa, oppimisympäristön muokkaamisessa tai toiminnallisuuden lisäämisessä kielellisten taitojen kehittämiseksi
  - Lukukoordinaattoreiden alueellinen verkostoituminen
- Materiaalihankinnat (esim. kirjat ja digisovellukset lukemiseen)
- Oppimisympäristön muokkaaminen
- Kirjastoyhteistyön edistäminen
- Kodin, varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyön kehittäminen lukemisen kulttuurin vahvistamiseksi
- Ryhmäjakoihin ja eriytettyyn opetukseen

Valtion erityisavustusta myönnetään enintään 90% kokonaismenoista, joten omarahoitusosuus on vähintään 10%.

Valtion erityisavustuksen myöntöpäätöksissä huomioidaan varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä, esiopetusoppilaiden määrä ja 1-2 vuosiluokkien oppilasmäärä. Lisäksi huomioidaan, miten hakukirjeessä esitetty suunnitelma vastaa valtionavustuksen käyttötarkoitusta.

Valtion erityisavustusta voi hakea useamman kuin yhden lukukoordinaattorin palkkakustannuksiin. Hyväksyttäväksi kustannuksiksi luetaan palkoista tai palkkioista kutakin palkansaajaa kohden enintään määrä, joka vastaa 80 000 euron vuosipalkkaa lakisääteisine sivukuluineen. Palkka voidaan maksaa rahapalkkana tai luontoisetuina.

Hakijaa pyydetään hakemaan varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen osalta samalla hakemuksella.

Erityisavustus myönnetään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa.

Valtion erityisavustusta ei voi käyttää

- toimintaan tai kohteeseen, johon on samalle ajankohdalle myönnetty jo valtion erityisavustusta. Valtion erityisavustuksella voidaan kuitenkin jatkaa aiemmin aloitettua, erityisavustuksella toteutettua vastaavaa toimintaa, joka täyttää yllämainitut kriteerit.
  - samanaikaisesti käytettäväksi vastaavan, aikaisemmille vuosille myönnetyn avustuksen, kanssa;
  - toimintaan, jolla varhaiskasvatukseen tai opetuksen järjestäjä korvaa jo olemassa olevaa toimintaa.
- hakemukseen tulee liittää suunnitelma siitä, miten järjestäjä aikoo toteuttaa lukemisen kulttuurin vahvistamista sekä arvioida suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta
  - varhaiskasvatukseen tai opetuksen järjestäjä sitoutuu toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle tarvittavat tiedot mahdollista valtakunnallista seurantatutkimusta varten

2. Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.

- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Jos avustus kohdistuu palkkakustannuksiin, voidaan avustus myöntää vain erityisen painavasta syystä jos avustuksen saaja on saanut rangaistuksen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä (valtionavustuslain 7 § 2 mom).

3. Esteitä avustuksen myöntämiselle

Jos hakija on saanut aiemmin avustuksia ministeriöltä, sen tulee huolehtia, että avustuspäätöksissä edellytetyt selvitykset avustusten käytöstä on tehty määräaikaan mennessä. Ministeriö hylkää hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.

Hakemus hylätään, jos se paperisena laadittuna saapuu määräajan jälkeen.

Millaisia ehtoja avustusten käyttöön liittyy?

Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista. Avustuksen hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteessä.

Hyväksyttäviksi kustannuksiksi luetaan palkoista tai palkkioista kutakin palkansaajaa kohden enintään määrä, joka vastaa 80 000 euron vuosipalkkaa lakisääteisine sivukuluineen. Palkka voidaan maksaa rahapalkkana tai luontoisetuina.

Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.

Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.

Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia, jos kyseessä on erityisavustus tai yleisavustus osaan toiminnasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).

Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.

- Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
- Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia.

(Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

Opetus- ja kulttuuriministeriö on linjannut, että avustuksen saajan tulee pyytää tarjous useammalta kuin yhdeltä toimittajalta sellaisissa tavara- ja palveluhankinnoissa, jotka alittavat kansallisen kynnyksarvon mutta joiden arvo ilman arvonnalisäveroa ylittää 20 000 euroa.

Avustuksen käyttöön liittyy myös muita ehtoja ja rajoituksia. Katso avustusten ehdot ja -rajoitukset kokonaisuudessaan: <http://minedu.fi/valtionavustusten-hakeminen-kaytto-ja-valvonta>

Miten tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoidaan?

Avustusten käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä. Selvitykseen sisältyy sekä talousraportointi että tuloksellisuusraportointi. Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia, jos kyseessä on erityisavustus tai yleisavustus osaan toiminnasta.

Asiointipalvelussa haetuista ja myönnettyistä avustuksista selvitykset tehdään OKM:n asiointipalvelussa.

Paperilomakkeella haetuista avustuksista tehdään selvitykset ministeriölle erillisellä lomakkeella.

Haussa nyt

Hakuaika vuodelle 2019

31.10.2019 15:00 - 5.12.2019 16:15

Asioi verkossa

Lisätietoja

Erkki Hentonen, erityisasiantuntija, erkki.hentonen@minedu.fi, puh. 0295 330450

Aili Tervonen, projektisihteeri, aili.tervonen@minedu.fi, puh. 0295 330216

Tekninen tuki hakuprosessissa:

Valtionavustusten asiointipalvelu ja ohjeet

asiointi-okm@minedu.fi